Ministerstwo Sprawiedliwości

FAQ
PUNKTÓW NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ I NIEODPŁATNEGO PORADNICTWA OBYWATELSKIEGO – 2026 R.

Poradnik stanowiący działanie Fundacji Inter Vivos z siedzibą w Warszawie z zakresu edukacji prawnej w 2026 r.

www.fundacjaiv.pl

1. **Czy pomimo separacji faktycznej mam obowiązek łożyć na utrzymanie współmałżonka?**

   Odpowiedź: co do zasady – tak. Stan separacji faktycznej nie powoduje rozwiązania związku małżeńskiego. W myśl przepisów prawa osoby pozostające w stanie separacji faktycznej nadal pozostają w formalnym związku małżeńskim, a art. 27 kro nakłada na małżonków, według ich sił oraz możliwości majątkowych i zarobkowych, obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny.

2. **Dokonałem darowizny nieruchomości na rzecz syna. Po przekazaniu nieruchomości syn nie zajmuje się mną w takim stopniu, jak obiecywał. Czy mogę odwołać darowiznę?**

   Odpowiedź: wykonaną darowiznę nieruchomości można odwołać z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego tj. z uwagi na takie zachowanie obdarowanego, które przy zastosowaniu obiektywnych kryteriów oceny jest rażąco niesprawiedliwe względem darczyńcy. Darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego. Podkreślić trzeba, iż zachowanie obdarowanego, które nie jest zgodnie z wyobrażeniem darczyńcy, nie stanowi rażącej niewdzięczności.

3. **Zostałem poszkodowany w wypadku samochodowym. Ubezpieczyciel sprawcy szkody odmówił pokrycia pełnych kosztów naprawy mojego auta informując, iż naprawa może zostać zrealizowana na częściach zamiennych. Co mogę zrobić w tej sytuacji?**

   Odpowiedź: w pierwszej kolejności warto złożyć odwołanie od decyzji ubezpieczyciela i wyłożyć, iż zgodnie z przepisami prawa osoba poszkodowana ma prawo do przywrócenia uszkodzonej rzeczy do stanu sprzed szkody. Oznacza to, iż naprawa nie powinna być realizowana możliwie najtańszym kosztem, przy użyciu nieoryginalnych części zamiennych. W przypadku podtrzymania decyzji koniecznym będzie skierowanie sprawy na drogę sądową. W jej warunkach istotną rolę będzie pełnił dowód z opinii biegłego z zakresu kosztów napraw pojazdów mechanicznych, który sporządzi kosztorys wskazujący na rzeczywistą wysokość nakładu potrzebnego na przywrócenie pojazdu do stanu sprzed szkody.

4. **Po śmierci męża nasze dzieci nabyły udziały w jego majątku. W jaki sposób mogę sprzedać samochód, który obecnie jest współwłasnością moją i dzieci?**

   Odpowiedź: w celu sprzedaży pojazdu osobowego, będącego współwłasnością dziecka i rodzica (opiekuna prawnego) niezbędnym jest złożenie wniosku do Sądu Rejonowego właściwego z uwagi na miejsce zamieszkania. Wniosek podlega opłacie stałej w kwocie 100,00 zł. W treści wniosku, który należy oznaczyć jako wniosek o wyrażenie zgody na dokonanie czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem osoby małoletniej, trzeba opisać czynność, którą zamierzamy dokonać (tj. trzeba podać nr VIN pojazdu, nr rejestracyjny, określić współwłaścicieli, określić wartość zbycia, określić na co zamierzamy przeznaczyć środki finansowe pozyskane ze sprzedaży udziału osoby małoletniej).

5. **W jaki sposób można uzyskać zezwolenie na widzenie z tymczasowo aresztowanym?**

Odpowiedź: do sądu należy złożyć pisemny wniosek o zgodę na widzenie z tymczasowo aresztowanym, gdy osoba aresztowana pozostaje do dyspozycji sądu. Jeżeli osoba tymczasowo aresztowana pozostaje do dyspozycji prokuratury, wówczas o zgodę na widzenie należy zwrócić się do właściwej prokuratury. Sąd może nie wyrazić zgody na widzenie, np.: gdy osoba występująca z wnioskiem o zezwolenie na widzenie jest świadkiem w sprawie i nie została jeszcze przesłuchana; jeżeli zachodzi obawa, że widzenie zostanie wykorzystane w celu bezprawnego utrudnienia postępowania karnego

6. Kto i kiedy może wystąpić z pozwem o zaprzeczenie ojcostwa?

Odpowiedź: z pozwem o zaprzeczenie ojcostwa może wystąpić: **matka dziecka** - w ciągu roku od dnia, w którym dowiedziała się, że dziecko nie pochodzi, od męża, nie później jednak niż do dnia osiągnięcia przez dziecko pełnoletności, **mąż matki dziecka** - w ciągu 12 miesięcy od dnia w którym dowiedział się o urodzeniu dziecka, **dziecko** - po osiągnięciu pełnoletniości - nie później jednak niż w ciągu 3 lat od jej osiągnięcia, **prokurator** - zawsze, gdy wymaga tego ochrona praworządności.

7. Czy można wytoczyć powództwo o podział majątku wspólnego w trakcie trwania związku małżeńskiego?

Odpowiedź: założenie sprawy o podział majątku może nastąpić dopiero po uprawomocnieniu się wyroku rozwodowego lub separacji. W trakcie trwania małżeństwa można wnieść sprawę o zniesienie wspólności majątkowej.

8. Złożyłem sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, a zostałem wezwany na termin rozprawy – z jakiego powodu?

Odpowiedź: złożenie sprzeciwu od nakazu zapłaty nie powoduje zakończenia postępowania. Sprzeciw rodzi jedynie ten skutek, iż nakaz zapłaty upada, a sygnaturę, pod którą wydano nakaz Sąd zakreśla. Jednocześnie sama sprawa jest wpisywana pod nową sygnaturę i kierowana do podejmowania dalszych czynności. Czynnością taką może być również wyznaczenie rozprawy i przesłuchanie stron lub świadków.

9. W jaki sposób można ubiegać się o ustanowienie pełnomocnika z urzędu?

Odpowiedź: o ustanowienie pełnomocnika z urzędu może domagać się strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części. Osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu należy złożyć wraz z oświadczeniem o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania lub ustnie do protokołu. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu jak i formularz oświadczenia muszą być

własnoręcznie podpisane przez wnioskodawcę. Oświadczenie, o którym mowa należy wypełnić czytelnie, podając w nim informacje odpowiadające rzeczywistości. W oświadczeniu należy wypełnić wszystkie rubryki, zaś w przypadku gdy dana rubryka nie dotyczy wnioskodawcy należy o tym nanieść stosowną wzmiankę bądź przekreślić rubrykę. Osobę, która świadomie w treści oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania poda nieprawdziwe dane, sąd może ukarać grzywną.

10. Zastanawiam się nad sporządzeniem testamentu. Czy testament notarialny jest prawnie bardziej skuteczny?

Odpowiedź: zgodnie z przepisami prawa testament notarialny nie jest bardziej wartościowy od testamentu odręcznego. Prawidłowo sporządzony testament ma tożsamą moc niezależnie od formy sporządzenia. Niewątpliwie pewną zaletą tematów notarialnych jest możliwość ich wpisania do Notarialnego Rejestru Testamentów (NORT). Wpis do NORT nie jest obowiązkowy – testament rejestrowany jest wyłącznie na wniosek testatora, który może być złożony bezpośrednio w testamencie notarialnym, w protokole przyjęcia testamentu własnoręcznego na przechowanie lub w oddzielnym protokole, jeśli przedmiotem rejestracji jest testament notarialny dotychczas niezarejestrowany. Jeśli testator zmieni swoją wolę, może zażądać usunięcia starego testamentu z rejestru oraz sporządzić i zarejestrować nowy. Zarejestrowanie testamentu w NORT jest dobrowolne. Zarejestrowanie testamentu w NORT zmniejsza ryzyko nieodnalezienia testamentu czy też jego ujawnienia z opóźnieniem. Dodatkową zaletą jest ułatwienie ujawnienia wszystkich testamentów testatora po jego śmierci za pomocą jednej czynności dokonywanej w kancelarii notarialnej – bez potrzeby długotrwałych i czasochłonnych poszukiwań. Notarialny Rejestr Testamentów nie zawiera informacji o treści testamentu ani danych osobowych spadkobierców. Potwierdza on jedynie fakt, że określona osoba sporządziła testament i złożyła dyspozycję jego rejestracji oraz wskazuje, w której kancelarii notarialnej można otrzymać wypis tego dokumentu. Dostęp do treści testamentu i możliwość stwierdzenia dziedziczenia na jego podstawie wymaga wykazania interesu prawnego na ogólnych zasadach prawa spadkowego.